

Warszawa, dnia 17 lutego 2020 r.

Poz. 249

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia 24 stycznia 2020 r.

**w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej
w sprawie środowiskowych domów samopomocy**

1. Na podstawie art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2000 r. o ogłaszaniu aktów normatywnych i niektórych innych aktów prawnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1461) ogłasza się w załączniku do niniejszego obwieszczenia jednolity tekst rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2010 r. w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 1586), z uwzględnieniem zmian wprowadzonych:

- 1) rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2014 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 1752);
- 2) rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2018 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 2411);
- 3) rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 maja 2019 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 967).

2. Podany w załączniku do niniejszego obwieszczenia tekst jednolity rozporządzenia nie obejmuje:

- 1) § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 1752), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2014 r.”;

- 2) § 2–6 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 2411), które stanowią:

„§ 2. Termin zamknięcia środowiskowego domu samopomocy ustalony na dany rok kalendarzowy przed dniem wejścia w życie § 6 ust. 3–5 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem w trybie, o którym mowa w § 6 ust. 3 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym, pozostaje aktualny.

§ 3. 1. Do postępowań o skierowanie do środowiskowego domu samopomocy, wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie § 7 ust. 9 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, stosuje się § 7 ust. 9 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu dotychczasowym.

2. Decyzje o skierowaniu do środowiskowych domów samopomocy wydane przed dniem wejścia w życie § 7 ust. 9 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem zachowują ważność na okres w nich wskazany.

¹⁾ Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej kieruje działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2267).

§ 4. W przypadku środowiskowego domu samopomocy zlokalizowanego w budynku, w którym w dniu wejścia w życie § 18 pkt 5 lit. c rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem był prowadzony środowiskowy dom samopomocy, wymóg dotyczący usytuowania pokoju wyciszeń w odrębnym pomieszczeniu stosuje się, jeżeli liczba uczestników ze spektrum autyzmu przekracza 5 osób.

§ 5. Pierwsze szkolenie, o którym mowa w § 23 ust. 2 rozporządzenia zmienianego w § 1 w brzmieniu nadanym niniejszym rozporządzeniem, przeprowadza się w terminie roku od dnia wejścia w życie niniejszego rozporządzenia.

§ 6. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem 31 grudnia 2018 r., z wyjątkiem § 1 pkt 1–11 oraz § 2–5, które wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”;

- 3) § 2 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 maja 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 967), który stanowi:

„§ 2. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.”.

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej: *M. Maląg*

Załącznik do obwieszczenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 stycznia 2020 r. (poz. 249)

**ROZPORZĄDZENIE
MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ¹⁾**

z dnia 9 grudnia 2010 r.

w sprawie środowiskowych domów samopomocy

Na podstawie art. 51a ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507, 1622, 1690, 1818 i 2473) zarządza się, co następuje:

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) sposób funkcjonowania środowiskowych domów samopomocy, zwanych dalej „domami”;
- 2) tryb kierowania i przyjmowania do domów;
- 3) kwalifikacje osób świadczących usługi;
- 4) standardy usług świadczonych przez domy;
- 5) termin dostosowania domów do wymaganych standardów.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) indywidualnym planie postępowania wspierająco-aktywizującego – należy przez to rozumieć ustalony, odpowiednio do potrzeb i możliwości psychofizycznych każdego uczestnika, rodzaj i zakres usług świadczonych w domu;
- 2) jednostce prowadzącej – należy przez to rozumieć jednostkę samorządu terytorialnego prowadzącą dom;
- 3) jednostce zlecającej – należy przez to rozumieć organ jednostki samorządu terytorialnego zlecający prowadzenie domu zgodnie z art. 25 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 4) opiekunie – należy przez to rozumieć opiekuna prawnego lub opiekuna faktycznego uczestnika albo inną osobę wskazaną przez uczestnika lub opiekuna prawnego;
- 5) uczestnikowi – należy przez to rozumieć przyjęte do domu osoby z zaburzeniami psychicznymi, w tym:
 - a) osoby przewlekle psychicznie chore,
 - b)²⁾ osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, jeżeli jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne,
 - c) osoby wykazujące inne przewlekle zaburzenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej są zaliczane do zaburzeń psychicznych, z wyłączeniem osób czynnie uzależnionych od środków psychoaktywnych;
- 6) ustawie – należy przez to rozumieć ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- 7) zespole wspierająco-aktywizującym – należy przez to rozumieć kierownika domu i pracowników świadczących usługi w domu.

§ 3. 1. Domy, w zależności od kategorii osób, dla których są przeznaczone, dzielą się na następujące typy:

- 1) typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych;
- 2)³⁾ typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną;

¹⁾ Obecnie działem administracji rządowej – zabezpieczenie społeczne kieruje Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2019 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. poz. 2267).

²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 18 grudnia 2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 2411), które weszło w życie z dniem 31 grudnia 2018 r.; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

³⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

- 3) typ C – dla osób wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych;
- 4)⁴⁾ typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

2. Dom może obejmować wsparciem więcej niż jedną kategorię osób wymienionych w ust. 1.

§ 4. 1. Funkcjonowanie domu określają:

- 1) statut domu;
- 2) regulamin organizacyjny;
- 3) program działalności domu i plany pracy domu na każdy rok.

2. Kierownik domu jest odpowiedzialny za opracowanie dokumentów, o których mowa w ust. 1 pkt 2 i 3, w uzgodnieniu z wojewodą. Dokumenty te zatwierdza jednostka prowadząca lub jednostka zlecająca.

3. Jeżeli dom obejmuje wsparciem więcej niż jedną kategorię osób wymienionych w § 3 ust.1, program działalności domu, o którym mowa w ust. 1 pkt 3, przygotowuje się dla każdego typu domu.

§ 5. 1.⁵⁾ Liczba miejsc w domu usytuowanym w jednym budynku nie może być mniejsza niż 15 i większa niż 60, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3.

2. Maksymalna liczba miejsc w domu prowadzonym w kilku odrębnych budynkach nie może być większa niż 120.

3.⁶⁾ Liczba miejsc w domu typu D nie może być mniejsza niż:

- 1) 5 – w przypadku gdy uczestnikami domu są wyłącznie osoby ze spektrum autyzmu;
- 2) 7 – w przypadku gdy uczestnikami domu są wyłącznie osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi albo osoby ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi.

§ 6. 1. Dom działa co najmniej 5 dni w tygodniu po 8 godzin dziennie, w tym co najmniej przez 6 godzin dziennie są prowadzone zajęcia z uczestnikami, a pozostały czas przeznaczają się na czynności porządkowe, przygotowanie do zajęć, uzupełnianie prowadzonej dokumentacji, a także zapewnienie opieki uczestnikom w trakcie dowożenia na zajęcia lub odwożenia po zajęciach, jeżeli dom zapewnia usługi transportowe.

2. Dom z miejscami całonocnego pobytu, w okresie skierowania uczestnika na taki pobyt, zapewnia usługi, odpowiednie do jego niezbędnych potrzeb, w tym co najmniej 10 godzin na dobę przeznaczają się na czas wolny i wypoczynek nocny uczestnika.

3.⁷⁾ Dopuszcza się możliwość zamknięcia domu na okres łącznie nie dłuższy niż 15 dni roboczych w roku kalendarzowym.

4.⁸⁾ Termin zamknięcia domu ustala się po uprzednim zasięgnięciu opinii uczestników lub ich opiekunów.

5.⁸⁾ Zamknięcie domu może nastąpić po uprzednim poinformowaniu, z dwutygodniowym wyprzedzeniem, jednostki prowadzącej lub jednostki zlecającej oraz wydziału właściwego do spraw pomocy społecznej odpowiedniego urzędu wojewódzkiego.

§ 7. 1. Wniosek o skierowanie do domu na pobyt dzienny lub całonocny składa się do ośrodka pomocy społecznej właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o skierowanie, dołączając zaświadczenie lekarskie, wydane przez lekarza psychiatrę lub lekarza neurologa, o występujących zaburzeniach psychicznych oraz zaświadczenie lekarza rodzinnego o stanie zdrowia i o braku przeciwwskazań do uczestnictwa w zajęciach domu wraz z informacją o sprawności w zakresie lokomocji osób niepełnosprawnych fizycznie, a także orzeczenie o niepełnosprawności lub orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, o ile osoba takie posiada.

2. Skierowanie osoby do domu na pobyt całonocny następuje w przypadku wystąpienia potrzeby spowodowanej sytuacją życiową lub rodzinną osoby albo w przypadku realizacji całonocnego treningu samoobsługi i umiejętności społecznych w ramach indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego.

⁴⁾ Dodany przez § 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 16 maja 2019 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 967), które weszło w życie z dniem 6 czerwca 2019 r.

⁵⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 2 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 4.

⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 2 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 4.

⁷⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

⁸⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

3. W przypadku osoby ubiegającej się o skierowanie do domu prowadzonego przez właściwy ze względu na jej miejsce zamieszkania powiat lub inny podmiot na jego zlecenie, ośrodek pomocy społecznej gminy miejsca zamieszkania osoby przesyła do starosty powiatu dokumenty, o których mowa w ust. 1, wraz z rodzinnym wywiadem środowiskowym przeprowadzonym w tej sprawie.

4.⁹⁾ Osoba może być skierowana do domu prowadzonego przez inną gminę lub inny powiat niż gmina lub powiat właściwe ze względu na jej miejsce zamieszkania, pod warunkiem zawarcia porozumienia pomiędzy właściwymi jednostkami samorządu terytorialnego. Przepis ust. 3 w części dotyczącej przekazania dokumentów stosuje się odpowiednio.

5. Skierowanie do domu następuje w drodze decyzji administracyjnej.

6. W przypadku osób, które po raz pierwszy wystąpiły o skierowanie do domu, decyzję o skierowaniu do domu wydaje się na czas określony, nie dłuższy niż 3 miesiące, konieczny do dokonania przez zespół wspierająco-aktywizujący oceny możliwości zaproponowania osobie indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresu, jaki będzie niezbędny do jego realizacji.

7. Po dokonaniu oceny, o której mowa w ust. 6, oraz przygotowaniu indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego osobę kieruje się do domu na czas określony, uzgodniony z kierownikiem domu, niezbędny do realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego.

8. Okres, na jaki osoba została skierowana do domu, może być przedłużony, w szczególności w sytuacji braku postępów w realizacji indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego, okresowego braku możliwości skierowania osoby do innego ośrodka wsparcia, domu pomocy społecznej lub warsztatu terapii zajęciowej albo braku możliwości zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

8a.¹⁰⁾ W sytuacjach, o których mowa w ust. 7 i 8, nie wymaga się aktualizacji zaświadczeń lekarskich, o których mowa w ust. 1.

9.¹¹⁾ W razie częstych nieobecności uczestników, trwających przez okres dłuższy niż 10 dni roboczych i związanej z tym możliwości świadczenia usług dla dodatkowych osób, do domu mogą być skierowane kolejne osoby, jednak w liczbie nieprzekraczającej liczby uczestników o częstych nieobecnościach, nie wyższej niż 20% liczby miejsc w domu.

§ 8. 1. Termin przyjęcia do domu ustala kierownik domu w porozumieniu z osobą kierowaną lub jej opiekunem.

2. Przed przyjęciem osoby do domu pracownik socjalny domu lub inny pracownik, wskazany przez kierownika domu, przekazuje osobie kierowanej lub jej opiekunowi informacje o zasadach funkcjonowania domu, a także w przypadku potrzeby zebrania dodatkowych informacji dotyczących osoby kierowanej lub jej sytuacji rodzinnej sporządza pisemną notatkę w tej sprawie i przekazuje ją kierownikowi domu.

§ 9.¹²⁾ 1. Kierownik domu jest obowiązany posiadać wykształcenie wyższe na kierunku mającym zastosowanie przy świadczeniu usług w domu oraz co najmniej półroczne doświadczenie zawodowe polegające na realizacji usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

2. Do doświadczenia zawodowego, o którym mowa w ust. 1, zalicza się okres zatrudnienia w domu.

§ 10. 1.¹³⁾ W domu zatrudnia się, odpowiednio do potrzeb, osoby posiadające następujące kwalifikacje zawodowe:

- 1) psychologa;
- 2) pedagoga;
- 3) pracownika socjalnego;
- 4) instruktora terapii zajęciowej;
- 5) asystenta osoby niepełnosprawnej;
- 6) inne specjalistyczne, które będą odpowiadały rodzajowi i zakresowi usług świadczonych w domu.

⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 1 lit. a rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 4 grudnia 2014 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie środowiskowych domów samopomocy (Dz. U. poz. 1752), które weszło w życie z dniem 31 grudnia 2014 r.

¹⁰⁾ Dodany przez § 1 pkt 1 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 9.

¹¹⁾ Ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

¹²⁾ W brzmieniu ustalonym § 1 pkt 2 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 9.

¹³⁾ W brzmieniu ustalonym § 1 pkt 3 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 9.

2. Dopuszcza się zatrudnienie pracowników realizujących świadczenia zdrowotne, w szczególności rehabilitacyjne i w zakresie opieki pielęgniarskiej, jeżeli potrzeby uczestników wskazują na konieczność codziennego świadczenia tych usług.

3.¹⁴⁾ W domu mogą być zatrudniani inni pracownicy, niezbędni do prawidłowego funkcjonowania domu.

§ 11. 1.¹⁵⁾ Pracownicy, o których mowa w § 10 ust. 1 i 2, są obowiązani posiadać co najmniej trzymiesięczne doświadczenie zawodowe w pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

2. Pracownicy, których zakres obowiązków obejmuje prowadzenie treningów umiejętności społecznych, są obowiązani posiadać przeszkolenie i doświadczenie w zakresie:

- 1) umiejętności kształtowania motywacji do akceptowanych przez otoczenie zachowań;
- 2) kształtowania nawyków celowej aktywności;
- 3) prowadzenia treningu zachowań społecznych.

§ 12. 1. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego wynosi nie mniej niż 1 etat na:

- 1) 7 uczestników w domu typu A;
- 2) 5 uczestników w domu typu B lub C;
- 3)¹⁶⁾ 3 uczestników w domu typu D.

1a.¹⁷⁾ W przypadku uczestników z niepełnosprawnościami sprzężonymi lub spektrum autyzmu, będących uczestnikami domów typu A, B i C, wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego wynosi nie mniej niż 1 etat na 3 uczestników.

2. W przypadku łączenia typów domów wskaźnik zatrudnienia stosuje się odpowiednio do liczby uczestników każdego typu.

3. Działania domu mogą być wspierane przez opiekunów, członków rodzin, wolontariuszy, o których mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2019 r. poz. 688, 1570 i 2020), i inne osoby.

§ 13. 1. Indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego jest realizowany w porozumieniu z uczestnikiem lub jego opiekunem.

2. Zespół wspierająco-aktywizujący zbiera się w zależności od potrzeb, jednak co najmniej raz na 6 miesięcy, celem omówienia realizacji indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego i osiągniętych rezultatów, a także ewentualnej możliwości ich modyfikacji.

3. W przypadku osiągnięcia przez uczestnika poziomu samodzielności umożliwiającego uczestnictwo w innych formach wsparcia, zespół wspierająco-aktywizujący wnioskuje do jednostki prowadzącej lub jednostki zlecającej o umożliwienie uczestnikowi korzystania z innych form wsparcia w celu kontynuacji procesu usamodzielnienia, w szczególności poprzez odpowiednie formy rehabilitacji zawodowej lub zatrudnienia.

§ 14. Usługi, o których mowa w art. 51a ust. 2 ustawy, obejmują w szczególności:

- 1) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi;
- 2) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury;
- 2a)¹⁸⁾ trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami w komunikacji werbalnej;
- 3) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych;

¹⁴⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 3 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 9.

¹⁵⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 5 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

¹⁶⁾ Dodany przez § 1 pkt 3 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 4.

¹⁷⁾ Dodany przez § 1 pkt 6 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

¹⁸⁾ Dodany przez § 1 pkt 7 lit. a rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

- 4) poradnictwo psychologiczne;
- 5) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
- 6) pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia;
- 7)¹⁹⁾ niezbędną opiekę, w szczególności dla uczestników, o których mowa w art. 51c ust. 5 ustawy;
- 8) terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację;
- 9) całodobowe wyżywienie dla uczestników skierowanych na pobyt całodobowy w formie posiłków lub produktów żywnościowych do przygotowania posiłków przez uczestnika;
- 10) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

§ 15. 1.²⁰⁾ Dom umożliwi uczestnikom skierowanym na pobyt dzienny spożywanie gorącego posiłku, przyznanego w ramach zadania własnego gminy, o którym mowa w art. 17 ust. 1 pkt 3 i 14 ustawy, lub w ramach treningu kulinarnego.

2.²¹⁾ W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku w sposób, o którym mowa w ust. 1, dopuszcza się możliwość zakupu gorącego posiłku dla uczestników.

§ 16. 1. Dom umożliwi uczestnikom korzystanie z treningów samoobsługi i umiejętności społecznych, prowadzonych między innymi w pomieszczeniach dostosowanych do całodobowego pobytu.

2. W przypadku, o którym mowa w ust. 1, dom zapewnia całodobową, odpowiednią do potrzeb, pomoc pracownika lub pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego.

§ 17. Usługi w domu są świadczone w formie zajęć zespołowych lub indywidualnych.

§ 18. Standard usług w domu uważa się za spełniony, jeżeli obiekt, w którym usługi są świadczone, spełnia następujące warunki:

- 1) jest usytuowany w miejscu zapewniającym bezpieczeństwo i spokój uczestników zajęć;
- 2) powierzchnia użytkowa przypadająca na jednego uczestnika wynosi nie mniej niż 8 m²;
- 3) jest pozbawiony barier architektonicznych;
- 4) jest wyposażony w udogodnienia umożliwiające funkcjonowanie osobom niepełnosprawnym;
- 5) znajdują się w nim pomieszczenia wyposażone w meble i sprzęty niezbędne do prowadzonych w nich zajęć, w tym:
 - a) sala ogólna umożliwiająca spotykanie się uczestników zajęć i ich rodzin,
 - b) co najmniej dwa wielofunkcyjne pomieszczenia do prowadzenia działalności wspierającej, aktywizującej i rehabilitacyjnej, między innymi w formie treningów,
 - c)²²⁾ pokój do indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego lub logopedycznego, pełniący ponadto funkcję pokoju wyciszenia, przy czym w domach, w których uczestnikami są osoby ze spektrum autyzmu w liczbie przekraczającej 3 osoby, pokój wyciszeń stanowi odrębne pomieszczenie,
 - d) wydzielone pomieszczenie kuchenne z niezbędnymi urządzeniami i sprzętem gospodarstwa domowego, pełniące funkcję pracowni kulinarnej,
 - e) jadalnia mogąca ponadto pełnić funkcję klubu lub sali aktywizacji i terapii zajęciowej lub pomieszczenia do terapii ruchowej,
 - f) łazienka wyposażona w natrysk lub wannę,
 - g) co najmniej dwie toalety, osobno dla kobiet i mężczyzn (zalecana jest jedna toaleta dla nie więcej niż 10 uczestników) oraz toaleta dla personelu;

¹⁹⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 7 lit. b rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

²⁰⁾ Oznaczenie ust. 1 nadane przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

²¹⁾ Dodany przez § 1 pkt 8 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

²²⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 9 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

- 6) jest wyposażony w sprzęty odpowiednie do realizacji zadań wspierająco-aktywizujących:
 - a) sprzęt do treningu samoobsługi i zaradności życiowej, w tym pralkę automatyczną, żelazko, deskę do prasowania, suszarkę do włosów i inne sprzęty w zależności od rodzaju prowadzonej terapii, a także sprzęt sportowo-rekreacyjny,
 - b) sprzęt komputerowy i muzyczny, tv-audio-video;
- 7) w przypadku zapewniania miejsc całodobowego pobytu – posiada pomieszczenia jedno- lub dwuosobowe z aneksem kuchennym, łazienką i toaletą lub z dostępem do kuchni, łazienki i toalety, w tym:
 - a) pokoje: jednoosobowe nie mniejsze niż 9 m², dwuosobowe nie mniejsze niż 6 m² na osobę, wyposażone w:
 - łóżko lub tapczan z pościelą,
 - szafkę przyłóżkową,
 - szafę na ubrania,
 - krzesło lub fotel,
 - stolik,
 - sprzęt RTV lub dostęp do sprzętu,
 - b) aneks kuchenny wyposażony w:
 - zlew,
 - kuchenkę do przygotowania posiłku,
 - lodówkę,
 - sprzęty niezbędne do przygotowania i spożywania posiłków.

§ 18a.²³⁾ Sala ogólna umożliwiająca spotkanie się uczestników zajęć i ich rodzin może pełnić funkcję sali aktywizacji i terapii zajęciowej lub pomieszczenia do terapii ruchowej.

§ 19. W ramach działalności domu, za zgodą kierownika domu, w wyznaczonych przez niego dniach i godzinach, mogą odbywać się zajęcia klubowe przeznaczone dla osób oczekujących na przyjęcie do domu oraz byłych uczestników.

§ 20. Dom może dodatkowo zapewniać, w szczególności uczestnikom z zaburzeniami zachowań lub niepełnosprawnością fizyczną, usługi transportowe polegające na dowożeniu na zajęcia z miejsca zamieszkania lub z innego miejsca uzgodnionego z kierownikiem domu i odwożeniu po zajęciach.

§ 21. Pracownicy domu, w celu zapewnienia integracji społecznej uczestników, współpracują z:

- 1) rodzinami, opiekunami i innymi osobami bliskimi;
- 2) ośrodkami pomocy społecznej oraz powiatowym centrum pomocy rodzinie;
- 3) poradniami zdrowia psychicznego, szpitalem psychiatrycznym i innymi zakładami opieki zdrowotnej;
- 4) powiatowym urzędem pracy;
- 5) organizacjami pozarządowymi;
- 6) kościołami i związkami wyznaniowymi;
- 7) ośrodkami kultury i organizacjami kulturalno-rozrywkowymi;
- 8) placówkami oświatowymi, innymi jednostkami świadczącymi usługi dla osób niepełnosprawnych, w tym: warsztatami terapii zajęciowej, zakładami aktywizacji zawodowej, spółdzielniami socjalnymi, centrami integracji społecznej i klubami integracji społecznej;
- 9) innymi osobami lub podmiotami działającymi na rzecz integracji społecznej uczestników.

§ 22. Przy wykonywaniu zadań pracownik domu w szczególności:

- 1) dba o wysoką jakość świadczonych usług i jak najwyższą ich skuteczność;

²³⁾ Dodany przez § 1 pkt 10 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

- 2) kieruje się zasadą dobra uczestników i ich rodzin oraz poszanowania ich godności i prawa do samostanowienia;
- 3) zachowuje w tajemnicy informacje dotyczące uczestników, uzyskane w toku czynności zawodowych;
- 4) na bieżąco i rzetelnie dokumentuje pracę.

§ 23. 1.²⁴⁾ Kierownik domu lub upoważniony przez niego pracownik organizuje, co najmniej raz na 6 miesięcy, zajęcia i szkolenie dla pracowników w zakresie tematycznym wynikającym ze zgłoszonych przez nich potrzeb, związanych z funkcjonowaniem domu.

2.²⁵⁾ Szkolenie, o którym mowa w ust. 1, w zakresie usług wymienionych w § 14 pkt 2a przeprowadza się dla wszystkich pracowników, przy czym dla osób realizujących treningi, o których mowa w § 14 pkt 2a, nie rzadziej niż raz na trzy lata.

§ 24. 1. W celu dokumentowania świadczonych usług w domu jest prowadzona dokumentacja zbiorcza oraz indywidualna każdego uczestnika.

2. Dokumentację indywidualną uczestnika stanowi w szczególności: kopia decyzji kierującej do domu, kopia orzeczenia o niepełnosprawności lub orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, indywidualny plan postępowania wspierająco-aktywizującego, opinie specjalistów, notatki pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego dotyczące aktywności uczestnika, jego zachowań, motywacji do udziału w zajęciach oraz inne dokumenty mające zastosowanie przy opracowywaniu indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego.

3. Dokumentacja zbiorcza zawiera w szczególności:

- 1) ewidencję:
 - a) uczestników, do której wpisuje się:
 - imię i nazwisko uczestnika,
 - datę i miejsce urodzenia wraz z numerem PESEL, o ile został nadany, lub numerem innego dokumentu potwierdzającego tożsamość uczestnika,
 - adres zamieszkania i numer telefonu uczestnika,
 - imię i nazwisko opiekuna,
 - adres zamieszkania i numer telefonu opiekuna,
 - datę przyjęcia uczestnika do domu,
 - okres i przyczynę dłuższej niż dwutygodniowej nieobecności w domu,
 - inne informacje związane ze stanem zdrowia uczestnika, w zakresie niezbędnym z punktu widzenia organizacji i funkcjonowania domu,
 - b) obecności uczestników w domu zawierającą:
 - imiona i nazwiska,
 - dni miesiąca, w których odbywają się zajęcia,
 - miejsce na zaznaczenie obecności lub nieobecności na zajęciach;
- 2) dzienniki dokumentujące pracę pracowników zespołu wspierająco-aktywizującego, w których odnotowuje się prowadzone zajęcia w danym roku lub w dłuższym przedziale czasu, zgodnie z ustaleniami kierownika domu, do których wpisuje się:
 - a) imiona i nazwiska uczestników,
 - b) przyjęty w określonym przedziale czasowym plan zajęć wspierająco-aktywizujących, zgodny z indywidualnym planem postępowania wspierająco-aktywizującego,
 - c) imiona i nazwiska osób prowadzących zajęcia,
 - d) tematykę zajęć i sposób ich realizacji,
 - e) ewentualne uwagi o realizacji zajęć i aktywności uczestników, ważne z punktu widzenia przebiegu indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego.

²⁴⁾ Oznaczenie ust. 1 nadane przez § 1 pkt 11 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

²⁵⁾ Dodany przez § 1 pkt 11 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; wszedł w życie z dniem 11 stycznia 2019 r.

4. Uczestnicy potwierdzają swoją obecność podpisem w ewidencji obecności w domu, a w przypadku braku takiej możliwości obecność uczestnika potwierdza podpisem upoważniony pracownik domu.

5. Przeprowadzenie zajęć wspierająco-aktywizujących osoba prowadząca potwierdza podpisem w odpowiednim dzienniku.

6. Wpisów w ewidencji uczestników dokonuje się chronologicznie według dat przyjęcia uczestników.

7. Wgląd do dokumentacji domu ma kierownik domu i pracownicy zespołu wspierająco-aktywizującego uprawnieni do opracowywania indywidualnych planów postępowania wspierająco-aktywizującego.

8. Dokumentacja indywidualna uczestnika stanowi dokumentację wewnętrzną domu i jest gromadzona do celów realizacji przyjętego dla uczestnika indywidualnego planu postępowania wspierająco-aktywizującego oraz okresowej oceny jego wyników i może być udostępniona uczestnikom lub opiekunom albo, po wyrażeniu przez nich pisemnej zgody, osobom trzecim.

9. Prawo wglądu do dokumentacji wewnętrznej domu przysługuje także osobom lub podmiotom uprawnionym do kontroli domu zgodnie z odrębnymi przepisami.

§ 25. 1. Kierownik domu opracowuje sprawozdanie z działalności domu w roku budżetowym.

2. W sprawozdaniu zamieszcza się w szczególności informacje dotyczące:

- 1) form i efektów prowadzonej działalności;
- 2) zasobów domu, przeznaczonych na jego funkcjonowanie, w tym w zakresie:
 - a) środków finansowych z budżetu wojewody, a także innych pozyskanych na działalność bieżącą lub wydatki inwestycyjne,
 - b) liczby pracowników zatrudnionych na czas nieokreślony i na czas określony w podziale na stanowiska pracy;
- 3) ogólnej liczby uczestników, którzy opuścili dom, wraz z podaniem przyczyn odejścia;
- 4) średniej liczby uczestników poszczególnych zajęć w ciągu roku;
- 5) współpracy z podmiotami wymienionymi w § 21 i jej efektach;
- 6) oceny realizacji zadań i ewentualne wnioski, w tym informacje o planowanych zmianach w zakresie funkcjonowania domu.

3. Sprawozdanie przesyła się jednostce prowadzącej lub jednostce zlecającej, a także właściwemu do spraw pomocy społecznej wydziałowi urzędu wojewódzkiego w terminie do dnia 15 lutego po okresie sprawozdawczym.

4. Wnioski wynikające ze sprawozdania oraz ewentualne uwagi zgłoszone przez podmioty, o których mowa w ust. 3, są wykorzystywane w usprawnianiu organizacji i funkcjonowania domu, a informacje o wprowadzeniu usprawnień lub o przyczynach braku ich realizacji uwzględnia się w sprawozdaniu w roku następnym.

§ 26.²⁶⁾ Termin dostosowania domów do wymaganych standardów upływa z dniem 31 grudnia 2022 r., z wyłączeniem domów typu D.

§ 27. Osoby zatrudnione na stanowisku kierownika domu w dniu wejścia w życie niniejszego rozporządzenia, niepełniające wymaganych kwalifikacji w zakresie wykształcenia, o których mowa w § 9 ust. 1, mogą być nadal zatrudnione na tym stanowisku.

§ 28. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia²⁷⁾.

²⁶⁾ W brzmieniu ustalonym przez § 1 pkt 12 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 2; ze zmianą wprowadzoną przez § 1 pkt 4 rozporządzenia, o którym mowa w odnośniku 4.

²⁷⁾ Rozporządzenie zostało ogłoszone w dniu 17 grudnia 2010 r.